

Zeven jaar Schilderen

Van deze auteur verschenen bij Brave New Books

Paperbacks:

Vincent in Drenthe (ISBN: 9789464654059)

De reis van de schilder (ISBN: 9789464657173)

Vincent van Gogh - zeven jaar schilderen (ISBN: 9789465127941)

Theo van Gogh – Mijn verhaal (ISBN: 9789465465500)

e-Books:

Vincent in Drenthe (ISBN: 9789464801293)

De reis van de schilder (ISBN: 9789464801279)

Vincent van Gogh - zeven jaar schilderen (ISBN: 9789465310862)

Vertalingen

Duits

Vincent in Drenthe (ISBN: 9789465017600)

Engels

Vincent in Drenthe (ISBN: 9789465014593)

The journey of the painter Vincent van Gogh (ISBN: 9789465014982)

Vincent van Gogh - seven years of painting (ISBN: 9789465312606)

Meer informatie op:

<http://www.bravenewbooks.nl/ruudhobo>

Zeven jaar Schilderen

Ruud Hobo

Een verhaal over Vincent van Gogh,
over de laatste 7 jaar van zijn leven
verteld door Vincent zelf.

Zijn belevenissen in
Drenthe (Hoogeveen en Nieuw-Amsterdam),
Nuenen, Antwerpen, Parijs,
Arles, Saint-Rémy en Auvers-sur-Oise.

Door de hoge licentiekosten kan ik helaas in dit boek de schilderijen van Vincent niet laten zien. De besproken schilderijen worden tussen haken [] vermeld. In aparte hoofdstukken telkens "aan het eind van elke plaats" vindt u die weer terug.

De werkstukken van Vincent kunt u vinden op <http://www.vggallery.com>, maar zijn in de musea veel mooier.

De foto's in dit boek zijn door mijzelf gemaakt.

Augustus 2026
ISBN: 9789465127941
Schrijver: Ruud Hobo
Coverontwerp: Ruud Hobo
© Ruud Hobo
Uitgeefplatform Brave New Books

De afbeelding op de cover is gebaseerd op een foto die ik gemaakt heb vlak bij het graf van Vincent.

Coverfoto m.b.v. ChatGPT omgezet in een schildrij in van Gogh stijl.

Midden in het korenveld staat een eenzame boom.

De andere bomen staan op afstand.

Zo moet Vincent zich ook in de laatste dagen van zijn leven gevoeld hebben.

Inhoudsopgave

Wat aan het verhaal in dit boek voorafging	8
Kaart Auvers-sur-Oise	10
De Ontmoeting.....	11
Den Haag	16
Hoogeveen	22
Nieuw-Amsterdam	43
Nuenen	70
Antwerpen	101
Parijs	113
Arles	128
Saint-Rémy-de-Provence	173
Parijs	194
Auvers-sur-Oise.....	196
Het afscheid	203
Meivakantie 2025	205
Terug in Auvers-sur-Oise 2025	212
De verkochte schilderijen	217
Het Van Gogh Huis Drenthe.....	218
Lijst van foto's en kaarten.....	221
Geraadpleegde bronnen.....	223

Voorwoord

Dit boek bevat de verhalen van 2 afzonderlijke boeken, te weten "Vincent in Drenthe", ISBN 9789464654059 en "De reis van de schilder Vincent van Gogh", ISBN 9789464657173.

We weten natuurlijk niet precies wat Vincent beleefd heeft in de laatste zeven jaar van zijn leven. De brieven die hij geschreven heeft geven een beperkt beeld. De brieven die Vincent ontving van Theo en zijn ouders zijn er, op een paar na, helaas niet meer. In de brieven van Vincent zelf reageert hij op passages uit de ontvangen brieven. Hierdoor kunnen we het een en ander afleiden. Van de ontmoetingen en gesprekken die hij gehad heeft weten we inhoudelijk eigenlijk vrijwel niets. Dat zijn gebeurtenissen die ik voor dit boek zelf heb ingevuld. Het verhaal is daarom een mix van fictie en non-fictie.

Dit boek is gebaseerd op ongeveer 540 brieven die bekend zijn vanaf het moment dat Vincent op 10 september 1883 naar Drenthe vertrekt. Het beslaat een periode van bijna 7 jaar.

In Drenthe, ontdekt Vincent wat hij nu werkelijk wil gaan doen in zijn leven. En dat is Schilder zijn. Een volleerd schilder, niet meer afhankelijk van de financiële ondersteuning van zijn broer Theo. Hij verlaat Drenthe en begint zijn reis omdat doel te realiseren. Die reis gaat via Nuenen, Antwerpen, Parijs, Arles, Saint-Rémy-de-Provence naar Auvers-sur-Oise.

Er zijn twee belangrijke thema's in het leven van Vincent.

- Vincent heeft geregeld last van melancholie. De voor Vincent enige werkzame manier om de melancholie te onderdrukken was door bijvoorbeeld schilderen afleiding te zoeken.
- Vincent heeft sinds zijn ontslag bij Goupil op 1 april 1876 eigenlijk nooit meer zelf geld verdiend. Hij is daardoor altijd afhankelijk geweest van wat Theo en soms zijn vader hem gaven. Hij heeft altijd geldgebrek. Hierdoor kan hij niet altijd schilderen en tekenen waardoor de melancholie weer op kon komen.

De opzet van dit boek is anders dan vrijwel alle andere boeken over Vincent van Gogh. In dit boek laat ik Vincent zelf aan het woord. Op 9 juli 1890 ontmoet Vincent in Auvers-sur-Oise Alex de Goede, een

handelsreiziger. Aan hem vertelt Vincent, in een paar dagen tijd, zijn verhaal.

Nadat Alex de Goede op 14 juli 1890 afscheid genomen heeft van Vincent maken we een grote sprong in de tijd en wel naar het jaar 2025.

In dat jaar gaan we opzoek in Drenthe naar sporen van Vincent en daarna brengen we weer een bezoek aan Auvers-sur-Oise.

De ontmoetingen die Vincent heeft met Alex de Goede is compleet verzonnen. Toch schrijft Vincent in de brief van 17 juni 1890: "*Met plezier maakte ik kennis met de Nederlander, die gisteren kwam.*"

Het verhaal wordt door Vincent vertelt. De delen die door Alex de Goede verteld worden, zijn herkenbaar aan de hoofdstuknaam.

Veel leesplezier

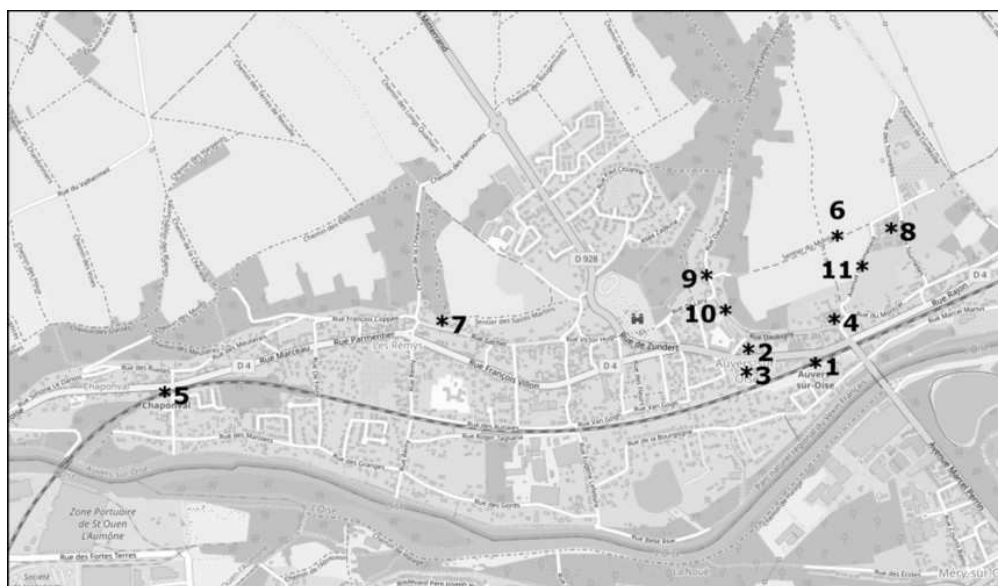
Ruud Hobo - Drenthe 2026

Wat aan het verhaal in dit boek voorafging

30-03-1853	Vincent wordt geboren in Zundert
30-03-1853 - 30-09-1864	Jeugd in het ouderlijk huis in Zundert
01-10-1864 - 31-08-1866	Op de kostschool van meester Jan Provily in Zevenbergen
03-09-1866 - 19-03-1868	HBS en woont bij de familie Hannik (kosthuis) in Tilburg
19-03-1868 - 30-07-1869	Vincent woont bij zijn ouders in huis in Tilburg
30-07-1869 - 10-05-1873	Werkt als leerling-kunsthandelaar bij de firma Goupil in Den Haag
13-06-1873 - 01-01-1874	Werkt als kunsthandelaar bij de firma Goupil in Londen
Zomer 1874	Brengt de zomervakantie door in de ouderlijke woning in Helvoirt
01-01-1874 - 15-12-1874	Werkt in de hoofdvestiging van firma Goupil in Parijs
15-12-1874 - 01-01-1875	Brengt Kerstmis in de ouderlijke woning door in Helvoirt
15-12-1874 - 15-05-1875	Werkt in de vestiging van de Firma Goupil in Londen
15-05-1875 - 04-04-1876	Werkt in de hoofdvestiging van Goupil in Parijs, gaat daarna via Etten naar Ramsgate
17-04-1876 - 15-06-1876	Hij geeft les in een kostschool in Ramsgate
Zomer 1876	Brengt de zomervakantie door in de ouderlijke woning in Helvoirt
15-06-1876 - 15-12-1876	Werkt korte tijd bij meester William Stokes in Isleworth. Betaald werk vindt hij bij dominee Thomas Slade-Jones. Die heeft een kostschool maar werkt ook als dominee. Vincent assisteert hem en bezoekt regelmatig een aantal kerkjes.

Kerstmis 1876	Brengt de kerstvakantie door bij zijn ouders in Helvoirt
03-01-1877 - 02-05-1877	Hij assisteert in de boekhandel in Dordrecht
09-05-1877 - 15-07-1878	Vincent woont bij zijn 'Oom Jan', directeur van de marinewerf in Amsterdam. Hij krijgt privélessen van M.B. Mendes da Costa in Latijn en Grieks. Deze vakken had hij nodig voor het toelatingsexamen voor de studie Theologie. Latijn en Grieks leren lukte hem niet goed.
Kerstmis 1877	Kort verblijf in de pastorie van zijn ouders in Etten
Juli 1878	Bezoekt met zijn vader in Brussel leden van het Zendingscomité.
07-1878 - 08-1878	Kort verblijf bij de ouders in Etten.
20-08-1878 - 01-12-1878	Stagiair op school voor zendelingen in n Brussel
11-1878 - 12-1878	Kort verblijf bij de ouders in Etten
26-12-1878 - 15-01-1879	Lekenprediker onder de straatarme mijnwerkers in Pâturages – Borinage
15-01-1879 - 15-08-1879	Preekt in het protestantse tehuis genaamd 'Salon de Bébé' in Wasmes - Borinage. Woont daar in extreme armoede in een huisje. Gaat na zijn ontslag te voet naar Brussel
08-1879 - 15-10-1880	Verhuist dan naar het kosthuis van mijnwerker Decrucq in Cuesmes – Borinage. In dit huis, 'Maison du Marais', is een permanente tentoonstelling.
15-10-1880 -12-04-1881	Volgt tekenles in Brussel. Hij maakt een aantal tekeningen. Daar ontmoet hij Anthon van Rappard.
12-04-1881 - 27-11-1881	Verblijft bij de ouders in Etten
27-11-1881 - 11-09-1883	Vincent woont in Den Haag. In 1882 ontmoet Vincent Sien Hoornik, woont ongehuwd met haar samen. Dit tot onvrede van kunstenaars vrienden en zijn ouders. Onder druk van vrienden en familie moest hij hen in 1883 verlaten en gaat naar Drenthe.

Kaart Auvers-sur-Oise

Kaart 1 Auvers-sur-Oise

1. Station van Auvers-sur-Oise
2. Herberg Ravoux, Place de la Mairie,
3. Gemeentehuis, Place de la Mairie,
4. Kerk, Rue de l'Église, Rue de l'Église,
5. Station van Chaponval
6. Plek waar Vincent 'Korenveld met Kraaien' schilderde
7. Huis van dokter Gachet, Rue Gachet 78,
8. Graf van Vincent en Theo, Avenue du Cimetière,
9. Atelier en Tuin van Daubigny, Rue Daubigny 61,
10. Plek waar Vincent de boomwortels schilderde
11. Plek waar Vincent 'Landschap in de regen' schilderde

In Auvers-sur-Oise is een mooie wandeling uitgezet van plm. 14 km. Deze wandeling is zeer aan te raden. U komt langs de hotspots waar niet alleen Vincent, maar ook veel andere schilders die in Auvers-sur-Oise gewoond en/of gewerkt hebben.

De Ontmoeting

Alex - Auvers-sur-Oise - Woensdag 9 juli 1890 – middag

Ik zal me even voorstellen. Mijn naam is Alex de Goede, 48 jaar oud. Ik ben handelsreiziger van beroep. Ik handel in alles waar ik winst mee kan maken. Dat kan zijn handelen in hout, turf, tabak, kolen, et cetera. Een voor Nederland interessante opkomende markt is de wijnhandel. De wijnconsumptie in Nederland is de afgelopen decennia wel flink gedaald, maar de voortekenen zijn goed. De markt begint weer aan te trekken en ik zie daarom kansen voor me. Vorig jaar ben ik dan ook naar Parijs geweest en heb op de Wereldexpositie goede contacten gelegd met Franse wijnhandelaren. Daar heb ik de afgelopen week in Parijs weer veel tijd aan besteed.

Zonder me al te veel op de borst te kloppen kan ik stellen dat ik behoorlijk goed ben in mijn werk. Ik weet waar vraag is en ik heb een goed inzicht waar vraag naar bepaalde goederen gaat ontstaan. Daar speel ik dan op in. Op die manier heb ik bijvoorbeeld in Nederland behoorlijk goed verdiend met de turfhandel. Ik moest daarvoor wel geregeld naar zuidoost Drenthe afreizen. Tot Hoozevee ging dat nog met de trein. Vanaf daar met de trekschuit of soms de postkoets.

Omdat het financieel zo goed gaat hoef ik niet meer zes dagen per week van 's morgens vroeg tot 's avonds laat te werken zoals aan het begin van mijn carrière in de handel. Hierdoor heb ik tijd voor andere zaken. Ik ben geïnteresseerd in kunst, met name de schilderkunst. Niet om in te handelen of thuis aan de muur te hangen, maar uit pure interesse. Schilderijen horen in een museum zodat iedereen die dat wil ze kan zien, is mijn bescheiden mening. Ik ben daarbij vooral geïnteresseerd in het verhaal achter een schilderij of over het leven van de schilder. Ik mag graag musea in binnen- en buitenland bezoeken. Ik kom als handelsreiziger in veel plaatsen en als daar een museum is kan ik mijn zakelijk verblijf in die stad mooi combineren met een bezoek aan dat museum. Door een steeds verder uitbreidend spoorwegnetwerk zijn veel plaatsen makkelijker te bereiken. En veel sneller en comfortabeler dan met paard en wagen zoals in mijn eerste jaren als handelsreiziger.

Ik heb na het zakelijke deel van mijn verblijf in Parijs een aantal dagen genoten van het culturele leven aldaar. Ik heb een paar theatervoorstellingen bezocht en diverse tentoonstellingen van de bekende Franse meesters. Helaas is er eigenlijk de laatste tijd van die schilders weinig vernieuwends te zien.

Interessanter vond ik de werken van de zogenaamde Impressionisten. Ik heb het gevoel dat deze stroming of school met een paar jaar wel eens heel groot kan worden. Misschien toch maar een paar van die werken kopen als belegging. Moet ik toch maar eens over nadenken. Ik heb me al wel wat georiënteerd omdat ik toch in Parijs was. Ik heb daarvoor een vrij grote toonkamer van Boussod, Valadon & Cie aan de Boulevard Montmartre bezocht. Deze toonkamer schijnt geleid te worden door een Nederlander, ene Theo van Gogh. Helaas was die man er niet. Ik hoorde daar dat in het dorpje Auvers-sur-Oise de broer van deze Nederlander verblijft. Deze man, met de naam Vincent van Gogh, heeft een enerverend leven achter de rug en hij is eigenlijk nog geen zeven jaar aan het schilderen en heeft al een groot aantal schilderijen geproduceerd. Kijk, dat vind ik interessant. En trouwens, toen ik een paar jaar geleden in zuidoost Drenthe verbleef is zijn naam ook een enkele keer gevallen maar daar werd nogal lacherig bij gedaan.

In Parijs is men vanmorgen begonnen met de eerste voorbereidingen voor Quatorze Juillet, de nationale feestdag van de komende maandag. Deze feestdag is nog vrij nieuw. Pas in 1880 werd 14 juli tot een nationale feestdag verklaard. Dat is nog maar tien jaar geleden. Ik heb geen zin in die drukte dus ben ik vanmorgen vanaf mijn hotel in Parijs in een rijtuig naar het station Gare du Nord gereden. Ik ga een aantal dagen genieten van het mooie Franse landschap en de omringende natuur. Omdat ik pas dinsdag weer in Nederland verwacht wordt, heb ik daar alle tijd voor. Op aanraden van een aantal schilders die ik sprak bij een expositie in de Salon, ben ik met de trein naar Auvers-sur-Oise gegaan. Dat is een dorp ten noorden van Parijs. In dat dorp is vlak bij het station tegenover het gemeentehuis een herberg te vinden waar je ook goed kunt eten, zo is mij verteld. Ik heb daarom telegrafisch een kamer gereserveerd. En mogelijk ontmoet ik daar die Nederlandse schilder en kan ik van hem het verhaal over zijn enerverende leven horen.

Het was een mooie reis door een heuvelachtig gebied. Ik ben aan het begin van de middag op het stationnetje van Auvers-sur-Oise

gearriveerd. Na een korte wandeling vond ik het logement, Auberge Ravoux, inderdaad tegenover het Place de la Mairie. De herberg ligt centraal aan de hoofdweg naar Pontoise. Auvers-sur-Oise is een populaire bestemming voor kunstenaars. Diverse schilders, zoals Daubigny, Cézanne, Pissarro, Daumier en Corot bezochten het dorp of hadden er een atelier. Mijn kamer, met nummer twee, ligt op de eerste verdieping. Als je voor het logement zou staan zie je op de eerste verdieping twee ramen. De rechter is van mijn kamer. Ik heb vanuit de kamer een fraai uitzicht op het gemeentehuis.

Adeline, de dochter van de uitbater Ravoux, vertelde me dat kamer vijf op de tweede etage ook bezet wordt door een Nederlander. Dat is een kunstschilder die er al ongeveer acht weken logeert. Deze man is altijd de hele ochtend op pad en komt meestal met de lunch weer terug. Het kan dus niemand anders zijn dan die Vincent van Gogh. Adeline heeft de indruk dat hij een beetje eenzaam is. Hij heeft weinig contact met andere gasten. Daarbij schijnt het dat hij geregeld gepest wordt door jongens in het dorp. Eigenlijk heeft die schilder alleen contact met dokter Gachet die verderop woont. Misschien komt hij daar eigenlijk alleen voor Marguerite, de dochter van de dokter. Het ontgaat me niet dat ze een beetje jaloers klinkt. "Maar hij heeft al wel een paar mooie schilderijen van mij gemaakt", vertelt ze nog.

Foto 1 Auberge Ravoux

Nadat ik mijn bagage naar de kamer gebracht heb en heb geluncht, ben ik op pad gegaan voor een wandeling door de mooie natuur aan de noordkant van Auvers. Als je de hoofdweg naar het oosten afloopt kan je tegenover de brug over de Oise linksaf naar boven. Je komt dan langs een fraaie kerk. Een flink gebouw met een mooie bouwstijl. Echt iets om te schilderen, naar mijn mening. Via de heuvels ben ik uitgekomen bij een ander klein stationnetje in Chaponval. Vandaaruit loop je in een bijna rechte lijn terug naar de herberg. Bij terugkomst heb ik me op mijn kamer wat opgefrist.

Foto 2 De kerktoeren steekt net boven de heuvel uit

Nu zit ik op het kleine terras voor de herberg. Adeline en haar zusje Germaine zitten er ook. Ze vertellen me dat ze pas een jaar deze herberg hebben. De eigenaar, de heer Levert, verhuurt dit pand aan hen en er komen geregeld kunstenaars bij hen overnachten. Net zoals die Nederlander waarover ze me vertelde. Eén à tweemaal per week komt Nicolás Martínez Valdivieso langs om met de schilder te dineren. Dat is een Spaanse kunstenaar die in de buurt woont. Deze week niet want hij is op familiebezoek in Spanje. Adeline heeft de indruk dat deze spanjaard geen zin heeft in de drukte rond de feestdag van de veertiende juli. Genietend van een heerlijke Franse wijn en wat lokale lekkernijen blijf ik nog een tijdje zitten.

In de verte zie ik een man met schilderspullen uit een zijweg komen. Dat moet dan toch die Vincent zijn.

Als hij bij het terras aankomt vraag ik "meneer, bent u Vincent van Gogh, de schilder?".

Verbaasd kijkt hij me aan. Natuurlijk is het onverwacht dat hij in het Nederlands wordt aangesproken.

"Ja, dat ben ik inderdaad", antwoordt hij.

"Ik hoorde over u in Parijs" vervolg ik. "En ik heb in het verleden ook al eens over u gehoord, toen ik in Nieuw-Amsterdam in het logement van Hendrik Scholte overnachtte.

Ik zie een grote grijns op zijn gezicht verschijnen. "Hendrik Scholte herinner ik me nog heel goed. Mijn verblijf in Drenthe was een heel belangrijke periode voor mij."

"Zou u mij over uw leven als schilder willen vertellen?" vraag ik.

"Ik zal even mijn spullen wegzetten en dan kom ik bij u zitten." antwoordt Vincent. "Dan praten we verder".

Bij terugkomst heeft hij nog steeds een grote grijns op zijn gezicht. Adeline heeft een nieuwe karaf heerlijke wijn, water en wat lekkernijen neergezet. "Zet maar op mijn rekening", zeg ik haar.

"Kennen jullie elkaar?", vraagt ze.

"Nee ik heb hem nog nooit ontmoet, maar wel over hem gehoord", antwoord ik.

Als Adeline ons alleen laat, vraag ik aan Vincent "zullen we gewoon je en jij zeggen en mijn naam is trouwens Alex" Maar drink jij water? Geen wijn?"

"Sinds ruim een jaar drink ik geen druppel alcohol meer en ik voel me er heel goed bij. Maar ben je echt geïnteresseerd in mijn verhaal? Het is een behoorlijk lang verhaal over mijn ups en down in de tot nu toe bijna zeven jaar dat ik aan het schilderen ben."

"Natuurlijk, ik heb alle tijd. Ik ga zondag of maandag pas weer richting Nederland. En als jij er ook de tijd voor hebt, waarom dan niet.

"Laat ik mijn verhaal dan beginnen op maandag 10 september 1883, de dag voordat ik naar Drenthe afreisde." Met die woorden begint Vincent aan zijn verhaal.

Den Haag

Maandag 10 september 1883

Je hebt altijd wel van die dagen die je bijblijven. Dat zal jij ook wel hebben Alex en die tiende september is er ook zo één. Ik herinner me die dag als de dag van gisteren. Het was voor de zoveelste dag weer eens druilerig buiten en er hing een mistveld over het veengebied. Ogenschijnlijk ontspannen stond ik dat te bekijken, maar niets was minder waar. Zo had ik inderdaad wel vaker gestaan, met mijn handen op mijn rug en een pijp in mijn rechtermondhoek. Volgens Sien was dat een kenmerkende houding van mij. En menig keer pakte ik daarna mijn schetspapier en krijt of houtskool om dat uitzicht weer eens vast te leggen.

Sien, mijn verloofde op dat moment, en ik woonden alweer bijna twee jaar aan de Schenkweg. Eerst op nummer 138. Dat huis was helaas niet al te best, eigenlijk een beetje gammel. De huurprijs was daarom gunstig. Daarna op nummer 136. Dat huis was een stuk beter en ik had in die woning genoeg ruimte voor een eigen atelier. Je zult begrijpen dat dit niet onbelangrijk voor mij was. Maar het was wel een stuk duurder, namelijk fl. 12,50 per maand. Het lag in een nieuwbouwwijkje net buiten Den Haag. Het wijkje ligt ook vlakbij het treinstation van het Rhijnspoor. Deze verhuizing heb ik natuurlijk wel eerst besproken met Theo. Je moet weten dat Theo toen vrijwel alle rekeningen van mij betaalt. En eigenlijk nog steeds.

Die maandag had ik helemaal geen zin om te gaan tekenen. Ik stond namelijk op het punt om Sien met wie ik van plan was te gaan trouwen, haar twee kinderen, Maria en Willem en Den Haag te verlaten. Je begrijpt natuurlijk dat dit echt een hele moeilijke beslissing voor mij was. Maar de druk van mijn familie werd me te groot. Ze wilden met alle geweld dat ik afzag van mijn plan om met haar te trouwen. Trouwens haar familie was er ook op tegen. Mijn schildervrienden zoals George Breitner en ook mijn voormalige leermeester Anton Mauve verbraken hun vriendschap met me onder andere omdat ik met een prostituee samenwoonde. De situatie waarin ik me bevond was allesbehalve prettig en hierdoor kreeg de melancholie weer vat op me.

Ik had de beslissing om te vertrekken lang weten uit te stellen. Misschien wel tegen beter weten in. Steeds vroeg ik me tijdens slapeloze nachten af, waarom toch.... zou het niet beter zijn om.... misschien..... Het maalde maar door mijn hoofd. Het was een hele worsteling voor me. Ik wilde die belangrijke beslissing niet lichtzinnig nemen. Probeer het je maar eens voor te stellen hoe het is om onder druk gezet te worden om de vrouw waarmee je wilt gaan trouwen te moeten verlaten. En wel voorgoed! Weet je Alex, het voelde aan als weer een mislukking. Weer werd ik weggestuurd. Dat was me al zo vaak overkomen. Ik dacht het nu eindelijk een keer voor elkaar te hebben en dan mislukt het weer. Ik wilde zo graag een normaal gezinsleven hebben en met Sien en de kinderen zou dat mogelijk zijn. Ik was al dertig jaar. Op die leeftijd heb je al een beeld van wat je de rest van je leven gaat doen. Ik had dat beeld nog helemaal niet.

Het besluit om dan toch te vertrekken had ik de weken ervoor genomen. In verband met de melancholie zou het voor mijn gemoedsrust goed zijn om naar Drenthe te gaan. Tenminste, dat is mij meerdere keren op het hart gedrukt. Rust in mijn omgeving maar vooral rust in mijn hoofd had ik hard nodig, want die aanval van melancholie zou anders erger kunnen worden. Daar zat ik echt niet op te wachten. Ik herkende natuurlijk de voortekenen. Naar een rustige omgeving gaan zou veel beter zijn voor mij. Misschien zelfs van levensbelang. Daar was ik intussen wel van overtuigd. Maar om tot dat besef te komen had een hele tijd geduurd. Ik heb altijd gehoopt dat ik de situatie met Sien ten goede zou kunnen keren, maar helaas.....

Op de eettafel lag een kaart van Drenthe. Het is duidelijk dat het een dunbevolkte provincie is. Hier en daar zijn wat plaatsen en wat kleinere nederzettingen van hooguit een paar huisjes en boerderijen. Mogelijk zijn die nederzettingen al wat groter want de kaart is alweer een paar jaar oud. De plaatsen zoals Meppel, Hoogeveen, Assen en Coevorden zijn duidelijk kleiner dan Den Haag en ook Amsterdam waar ik gewoond heb. En al helemaal kleiner dan plaatsen zoals Londen en Parijs waar ik eveneens gewoond heb. Hoogeveen had ik op die kaart aangeduid met een rode stip. Ten oosten van Hoogeveen staat met grote letters "Veengebied" met een kanaal dat bijna tot de Duitse grens loopt.

De schilders uit Den Haag die ik ken zijn allemaal in het noorden van Drenthe geweest. Bijvoorbeeld Mauve in Wezup bij Zweeloo en

Willem Roelofs in Rolde en Dwingeloo, Hendrik Willem Mesdag kwam ook in Rolde en Balloo. Mijn vriend Van Rappard komt geregeld in Rolde. Ik koos voor een ander deel van Drenthe. De keus voor Hoogeveen had ik dus weloverwogen genomen. Daar waren een paar redenen voor Alex. Hoogeveen is goed met de trein te bereiken. Bij Hoogeveen heb je het boerenland waar ik zo gek op ben, maar wat helemaal de doorslag gaf was het veengebied aan de oostkant van die plaats. Door die aanduiding "Veengebied" op de kaart moest ik sterk terugdenken aan mijn jeugd in Zundert. In de schoolvakanties heb ik daar met mijn ouders en later met mijn broertje Theo lange wandelingen gemaakt over de uitgestrekte heidevelden en veengebieden. Uitgebreid spraken Theo en ik onderweg over de natuur, het geloof en de armoede die overal zichtbaar was.

Ik hoor je haast denken Alex: *"Ja hoor, een jongetje van 14 en een jongetje van 10 jaar, hoe diepgaand of uitgebreid waren die gesprekken dan?"* Nu, ik kan je verzekeren dat het voor ons goede gesprekken waren en het creëerde een enorme band tussen Theo en mij. Armoede had ik toen zelf nog niet ervaren. Mijn vader was dominee. Hij heeft daardoor een redelijk en vast inkomen en de familie is ook aardig welgesteld. Kijk maar naar mijn oom Jan in Amsterdam. Schout-bij-nacht is niet niks. Ik heb 2 ooms die in de kunsthandel werken en daar goed aan verdienen. Zij wel!

Ik heb een paar jaar geleden, toen ik in de Borinage tussen de mijnwerkers verbleef, de bittere armoede wel ondervonden, en hoe! Ik ben toen zelfs een keer heen-en-weer van Mons naar Courrières gelopen met nog geen 10 francs op zak. Een tocht van drie dagen en nachten, begin maart in regen en wind zonder dak boven mijn hoofd.

Onder andere mijn neef Anton Mauve en vriend Anthon van Rappard waren al vaker in Drenthe geweest en vertelden zeer lovend over de mooie natuur in Drenthe. Ook had ik gehoord dat Max Liebermann, een Duitse schilder die ik bewonder, geregeld in Drenthe verblijft. Misschien dat ik Liebermann daar zou kunnen ontmoeten als hij op dat moment bijvoorbeeld in Zweeloo zou zijn. Trouwens Julius van de Sande Bakhuyzen verblijft ook geregeld in een herberg in Exloo en is ook regelmatig in Zweeloo te vinden. Dus het idee om naar Drenthe te gaan, naar een omgeving waar collega-schilders zeer positief over zijn, was een aantrekkelijke gedachte. Ik keek er eigenlijk al naar uit om in dat gebied rond te trekken en met een schuit over één van de kanalen het veengebied verder in te gaan. Op zoek naar de arbeiders op het land, het

primitieve leven van de bevolking en zeker ook de natuur. Dat wilde ik het liefst allemaal vastleggen met mijn tekeningen en schilderijen. Het gewone leven van Jan en Alleman. Het echte leven. Niet die verzonnen landschappen die ik bij veel andere schilders gezien had en die jij ook wel zal kennen Alex. Ja, Hoogeveen, dat zou mijn eerste bestemming in Drenthe worden. De volgende dag zou ik er met de trein naar toe gaan. Dat zou nog een hele lange reis worden, wist ik.

Nadat de beslissing gevallen was om Den Haag en Sien met haar kinderen te verlaten, moest er natuurlijk van alles geregeld worden. Daarom ben ik eerst naar Smulders gegaan aan de Spuistraat om nog wat papier en ander tekengerei aan te schaffen. Veel kon ik er niet halen. Ik had er gewoon het geld niet voor en ik wist dat ik zuinig aan moest doen om het een tijdje in Drenthe uit te houden. Theo had wel toegezegd dat hij geregeld wat geld zou sturen in ruil voor mijn tekeningen, schilderijen en studies die ik daar zou gaan maken. Zuinig aan doen was altijd in ieder geval goed. Ik ging er toen nog van uit dat ik minstens een jaar in Drenthe zou blijven. Mijn doel was om in Drenthe de natuur en het boerenleven in de vier seizoenen vast te leggen. Hiermee hoopte ik mijn teken- en schildervaardigheden te verbeteren.

Ik had een binnenlands paspoort aangeschaft dat twaalf maanden geldig was. Met dat paspoort kreeg ik het recht om te gaan waarheen ik wilde en er te verblijven zo lang als ik dat nodig vond. Daarnaast wilde ik Sien en de kinderen niet met lege handen achterlaten. Ik gaf haar geld voor een paar weken huur en om de komende tijd in hun levensonderhoud te voorzien. Ik moest maar afwachten of Sien fatsoenlijk werk zou vinden waarmee ze genoeg kon verdienen.

Die tiende september zou een dag van afscheid nemen worden. Ik vroeg me af of ik bij Anton Mauve, mijn aangetrouwde neef, langs zou gaan. Hij woonde maar een paar straten verderop, maar ik dacht dat het toch maar beter was van niet. Zo goed ging het niet tussen ons. En nog steeds niet. We hebben nog steeds onenigheid over de opvattingen over kunst en vooral het kunstenaarschap. Dat heb je met twee "koppige" figuren die niets willen toegeven. Daarbij had hij zich zeer duidelijk negatief uitgelaten over Sien en mijn relatie met haar. Misschien zou ik wel naar de Juffrouw Idastraat kunnen gaan, waar mijn schildervriend Breitner zijn atelier had. Ik moest nog even kijken of ik daar wel tijd voor had, want een bezoek aan George kostte altijd veel tijd. Bij George ben je niet na een kwartiertje weer weg!

Toen ik dat stond te overwegen kwam de postbode met een brief voor mij. Het was gelukkig weer een brief van Theo, mijn geliefde broer. De brieven van Theo zijn voor mij altijd de prettige en opbeurende momenten op moeilijke dagen. Helemaal als ik de melancholie, waar ik al vanaf mijn vroege jeugd last van heb, op voel komen. In die periodes voel ik me zo enorm lamlendig en dan zijn de woorden van mijn geliefde broer meer dan welkom. Ik wilde net met het lezen van de brief beginnen toen Sien binnen kwam stormen. *"Weer eens een brief van je broertje? Die onruststoker. Waar bemoeit hij zich mee. Hij zit ver weg in Parijs maar weet het weer beter dan jij. Als hij zich niet met ons leven zou bemoeien zou jij niet weggaan dan hadden de kinderen aan jou nog iets als een vader."* Sien had het duidelijk heel moeilijk met mijn aankomende vertrek en ze had daardoor dit soort uitvallen. We waren van plan te gaan trouwen en dan toch uit elkaar gaan..... Ja, ik snapte haar woede wel Alex. In de ogen van Sien was het allemaal de schuld van Theo. Ze vond dat ik te veel op de mening van Theo leunde en zélf eens een mening zou moeten hebben. Ik had haar graag van repliek willen dienen, maar de woorden wilden niet meer komen. We hadden het er al zo vaak over gehad. Wat moest ik nu nog meer zeggen. Sien wilde niet stoppen met haar werk als prostituee. Hoe vaak hebben we daar al ruzie over gehad. *"De kinderen zijn al bij mijn moeder en jij moet vanmiddag weer weggaan. Ik ga vanmiddag wel weer zelf geld verdienen. Er komen klanten. Ik verdien tenminste mijn eigen geld en hoef mijn hand niet op te houden zoals jij bij je broertje."* Dat was één van de verwijten die Sien mij geregeld maakte. En toch waren we gek op elkaar. Dat maakte het er voor ons niet makkelijker op. Sien wilde nog steeds niet zien dat ze door haar familie gedwongen werd tot prostitutie. Nog voordat ik op die laatste uitval kon reageren sloeg Sien met een harde klap de deur van de woonkamer dicht, stormde de trap af en verdween het huis uit. Zo was het de laatste tijd wel vaker gegaan. Sien had van die buien, maar dan was het even later weer helemaal goed en was ze weer lief en aardig voor mij. Maar die buien Alex, die buien....

Ik wist echt zeker dat ik weg moest gaan, weg uit het leven van Sien en de kinderen, weg uit Den Haag, naar de rust en ruimte van Drenthe. Maar gemakkelijk vond ik het niet. Ik moest even gaan zitten, een nieuwe pijp stoppen, aansteken, tot rust komen en de brief lezen. Dat was voor mij op dat moment het belangrijkste. Er zat een extraatje van 100 frank in de brief. Dat was erg welkom. Ik kon daardoor wat meer verf, penselen en papier aanschaffen. Natuurlijk ook weer niet te veel, ik

wist nog niet hoe duur het leven in Drenthe zou zijn en wat mijn verblijf zou gaan kosten, als ik überhaupt onderdak zou kunnen vinden. De woorden van Theo deden me zoals altijd goed. Ze gaven me rust en steun. Ik heb direct een brief teruggeschreven waarin ik natuurlijk Theo bedankte voor het geld, maar ook mijn plannen nog een keer uiteenzette.

Nadat ik de brief van Theo en mijn brief een paar keer had doorgelezen bracht ik mijn brief naar het postkantoor. Daarna heb ik door de stad gedwaald met het gevoel dat dit de laatste keer zou zijn. Steeds dacht ik terug aan al die middagen dat ik met George Breitner op stap ben geweest om mensen te tekenen in bijvoorbeeld de gaarkeukens en wachtkamers van het station. In de Molenstraat waar Johannes Leurs zijn winkeltje in schilder- en tekenbenodigdheden heeft, heb ik geregeld potloden en houtskool gekocht. Toen ik die middag daar binnen kwam, werd ik begroet met een brede glimlach. "Goedemiddag Vincent. Wat heb ik gehoord? Ga je Den Haag verlaten?" En zo ontstond er een gesprek waarin ik de situatie uit kon leggen. Tegen de tijd dat het donker werd, was ik terug op de Schenkweg en enigszins gespannen ben ik naar binnen gegaan.

Er stond nog wat eten voor me klaar. Sien en de kinderen waren gelukkig ook thuis. Ik was echt even bang dat ze uit kwaadheid bij haar moeder zou blijven. Na het eten pakte ik nog wat spulletjes in, zoals mijn kleding en wat tekengerei. Ik was in feite klaar voor de reis. Ik had de week ervoor mijn schilderijen en studies bij elkaar gepakt en naar mijn broer Theo in Parijs gestuurd. Die tiende september was de laatste trieste dag in Den Haag.

Hoogeveen

Van Den Haag naar Hoogeveen op 11 september 1883

Toen ik de volgende dag, dus dinsdag 11 september na een onrustige nacht wakker werd, merkte ik dat Sien en de kinderen al opgestaan waren. In de huiskamer zaten Sien en Maria, haar dochtertje van zes jaar, te praten over mijn aankomend vertrek dat nu toch echt die dag ging plaatsvinden. Gelukkig hoorde ik dit keer geen gezeur en allerlei verwijten. Er heerste eerder een sfeer van berusting en gelatenheid. Dat het nu eenmaal zo gaat en dat er niks meer aan te doen is. Maar we hadden wel het gevoel dat het anders had kunnen gaan. Een gevoel van spijt en teleurstelling overheerste bij zowel Sien als mij. Maria begreep er helemaal niets van. Zoontje Willem was net iets ouder dan een jaar en daarom te klein om er iets van te snappen.

Na een gezamenlijk ontbijt heb ik de laatste spullen ingepakt. We hebben de hele ochtend nog met zijn vieren doorgebracht. Nog wat gewandeld geloof ik en wat spelletjes met de kinderen gedaan. Ik weet het niet meer zo precies. Het is ook bijna 7 jaar geleden. Het ging voor mij in een waas voorbij. Er waren in ieder geval geen uitvallen of verwijten meer van Sien. Aan het begin van de middag zou de trein vertrekken. De exacte tijd weet ik niet meer. Na de boterham was het dan zover. Ik keek nog eenmaal rond en daarna verliet ik met een zucht definitief het huis.

Het zou een lange reisdag worden. Op advies van Anthon van Rappard had ik het allemaal goed uitgezocht. Er gaat namelijk geen trein rechtstreeks vanaf Den Haag Rhijnspoor naar Hoogeveen. Het is een reis van meer dan zeven uur met tussendoor vaak overstappen. Ondertussen moest ik hopen en duimen dat bij de verschillende spoorbedrijven de aansluitingen in Utrecht en Zwolle goed zouden verlopen, anders kwam ik die dag niet meer in Hoogeveen aan. Voor hetzelfde geld stond er ergens een koe op de spoorbaan, of liet een herder net zijn kudde schapen oversteken, of kon de stoker de stoomketel niet goed op stoom houden. Hierdoor zou de trein langzamer kunnen gaan rijden en niet de topsnelheid van twintig kilometer per uur halen. Daardoor zou ik wellicht te laat op het overstapstation aankomen. En dat was geen fijn

vooruitzicht, nee dat zou een ramp zijn. Daar weet jij als handelsreiziger natuurlijk alles van.

We woonden vlak bij het station van het Rhijnspoor. Sien en de kinderen gingen natuurlijk mee naar het station waar de trein al klaar stond voor vertrek. Ik ben na een laatste knuffel ingestapt en toen de trein vertrok begon mijn Drentse avontuur. Zou ik Sien ooit nog terugzien? Ik hoopte van wel maar ik verwachtte het eerlijk gezegd niet. Ik had wel beloofd om mijn adres in Hoogeveen door te geven aan de timmerman die naast ons woonde. Hij zou dan het adres aan Sien doorgeven zodat we elkaar konden schrijven. Maar dat verwachtte ik eigenlijk niet.

De reis was inderdaad lang en vermoeiend. Ik heb onderweg wat zitten schetsen, een aantal pijpen gerookt en veel naar buiten zitten staren. Mij steeds afvragend wat de toekomst zou brengen. De reis was eentonig maar de Veluwe na station Amersfoort vond ik heel erg mooi. De prachtige natuur met al die verschillende tinten groen en bruin deden me denken aan de schilderijen van de schilders uit Barbizon. Schilderijen van meesters zoals Dupré, Corot, Rousseau en Millet. Schilderijen die ik vaak gezien heb in mijn tijd bij Goupil in Parijs.

Bij aankomst in Hoogeveen was het al donker. Op het perron stond ik een beetje verlaten om me heen te kijken. Waar moest ik nu heen? Gelukkig kwam er een man aanlopen die zijn diensten aanbood als sjouwer. *"Meneer zal ik uw bagage ergens heen brengen? Wordt u opgehaald of gaat u zelf naar een adres hier in Hoogeveen?"* vroeg hij. Ik antwoordde dat ik nog op zoek moest naar een logeeraadres. Ik kende het nog niet in deze omgeving. *"Nou meneer dan heeft u geluk. Ik heb namelijk een logement waar nog een kamer vrij is"* antwoordde de man. *"Het logement is vlakbij, aan de Toldijk, het is maar een paar honderd meter lopen."* En zo had ik onverwacht snel onderdak gevonden in Hoogeveen, niet ver van het station bij logementhouder Albertus Hartsuiker. Dat was een hele grote opluchting. Het kostte wel één gulden per dag, inclusief eten en drinken. Eén gulden is zoals je weet Alex, wel heel veel, maar ik had weinig keus. Ik kon natuurlijk over een paar dagen verder informeren naar andere logeeraadressen. Het logement van Albertus was een oude boerderij waar hij met zijn vrouw, Catharina Beukema en hun drie kinderen woonden. Er is een ruime gelagkamer waar de gasten van het logement kunnen zitten en waar de maaltijd gezamenlijk wordt genuttigd. Ik kreeg de achterzolder als slaapkamer en